

Προγράμματα Ειδικής Αγωγής στη Μέση Εκπαίδευση

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μετά από πολύχρονες προσπάθειες που χρονολογούνται από το 1991, πέτυχε τη δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου που να ρυθμίζει συνολικά και σφαιρικά, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, τα θέματα της εκπαίδευσης των παιδιών με ειδικές ανάγκες. Η Νομοθεσία αυτή έχει τίτλο: «Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999» (113(I)1999) και ψηφίστηκε ομόφωνα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων το 1999.

Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες, για τα οποία προσδιορίστηκε ειδική αγωγή και εκπαίδευση, δικαιούνται δωρεάν φοίτηση σε δημόσιο σχολείο για την παροχή της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, σε τάξη συνηθισμένου σχολείου εφοδιασμένου με τις κατάλληλες υποδομές, σύμφωνα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Υπουργείου, προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες των παιδιών και στο εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσής τους.

Στη Μέση Εκπαίδευση λειτουργούν τα πιο κάτω προγράμματα Ειδικής Αγωγής:

A. Μαθησιακών Δυσκολιών

B. Ειδικών Μονάδων

Γ. Ακοής

Δ. Όρασης

E. Κατ' Οίκον Εκπαίδευσης

ΣΤ. Πρόγραμμα Αλφαβητισμού (μόνο στα γυμνάσια).

A. Πρόγραμμα Στήριξης Παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες

Στο πρόγραμμα αυτό εντάσσονται παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες μετά από απόφαση της ΕΕΕΑΕ. Η εκπαιδευτική στήριξη των μαθητών γίνεται, είτε ατομικά είτε ομαδικά (μέχρι 6 παιδιά) ανάλογα με τις ανάγκες τους. Συνήθως η στήριξη γίνεται στα εξεταζόμενα μαθήματα (Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσικά). Ώρες στήριξης δίνονται και σε άλλα μαθήματα, όπως Σχεδιασμό και Τεχνολογία, Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, Τέχνη, Φυσική Αγωγή κλπ, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε παιδιού.

B. Ειδικές Μονάδες

Η φοίτηση παιδιού με ειδικές ανάγκες, για το οποίο προσδιορίζεται ειδική αγωγή και εκπαίδευση από την ΕΕΕΑΕ, γίνεται και σε Ειδική Μονάδα που λειτουργεί σε συνηθισμένο σχολείο.

Στις ειδικές μονάδες μπορούν να ενταχθούν από 2 μέχρι 8 μαθητές μετά από απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Οι μαθητές της Ειδικής Μονάδας φοιτούν με ειδικό καθεστώς και λαμβάνουν «Πιστοποιητικό Παρακολούθησης». Η προσέγγιση στις Μονάδες αυτές γίνεται διαθεματικά και οι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονται σχετικά. Για την εξυπηρέτηση των αναγκών και την ασφάλεια των μαθητών των ειδικών μονάδων εργοδοτούνται σχολικοί βοηθοί.

Στη Μέση Εκπαίδευση λειτουργούν δύο τύποι μονάδων:

α) Οι Μονάδες που λειτουργούν στα Γυμνάσια με 26 περιόδους στήριξης τη βδομάδα, σε ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα (Ειδική Μονάδα).

β) Οι Μονάδες που λειτουργούν στα Λύκεια με ειδικό πρόγραμμα μεικτής φοίτησης σε Ειδική Μονάδα ως εξής: τρεις μέρες φοίτησης στο σχολείο και δύο μέρες παρακολούθησης ειδικού εκπαιδευτικού προγράμματος σε χώρους εκτός σχολείου, στις περιπτώσεις που αυτό εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών και είναι εφικτό.

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των προγραμμάτων της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στη Μέση Εκπαίδευση εντάσσεται και το πιο πάνω πρόγραμμα (Προ-επαγγελματική Εκπαίδευση) των μαθητών με ειδικές ανάγκες. Μέλημα αυτής της εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής αποτελεί η ομαλή μετάβαση των εν λόγω μαθητών από τον σχολικό στον επαγγελματικό χώρο.

Στόχοι του προγράμματος είναι:

- η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των παιδιών με Ειδικές Ανάγκες,
- η κοινωνικοποίησή τους,
- η συναισθηματική τους ασφάλεια και
- η απόκτηση δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν στη μελλοντική επαγγελματική τους αποκατάσταση και στη συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία.

Το ημερήσιο πρόγραμμα εκτός σχολείου καταρτίζεται ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν κάθε φορά στους χώρους εκτός σχολείου, αφού καταγραφούν οι παρατηρήσεις από τους επόπτες-εκπαιδευτικούς, σχετικά με τη συμπεριφορά και την επίδοση των παιδιών.

Οι Μονάδες στα λύκεια λειτουργούν με 17 περιόδους στήριξης τη βδομάδα, από καθηγητές κάθε ειδικότητας. Παρατίθεται ενδεικτικός πίνακας:

Στη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση λειτουργούν δύο τύποι προγραμμάτων ειδικής φοίτησης:

α) Οι Ειδικές Μονάδες που λειτουργούν στον Κλάδο Ξενοδοχειακών

β) Ειδικό πρόγραμμα φοίτησης στον Κλάδο Κομμωτικής

Πρωταρχικοί στόχοι και των δυο ειδικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στις Τεχνικές Σχολές είναι: η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, η κοινωνικοποίησή τους, η συναισθηματική τους ασφάλεια και η απόκτηση δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν στην ανεξάρτητη διαβίωση, στη μελλοντική επαγγελματική τους αποκατάσταση και στην ομαλή μετάβαση από το σχολικό στον επαγγελματικό χώρο.

α) Οι Ειδικές Μονάδες που λειτουργούν στον Κλάδο Ξενοδοχειακών

Οι Ειδικές Μονάδες στον Κλάδο Ξενοδοχειακών λειτουργούν με τέσσερις περιόδους ένταξης και 31 περιόδους στήριξης τη βδομάδα, από καθηγητές κάθε ειδικότητας, σε ειδικά εξοπλισμένα εργαστήρια της σχολής, στα πιο κάτω μαθήματα:

β) Ειδικό πρόγραμμα φοίτησης στον Κλάδο Κομμωτικής

Οι μαθητές εντάσσονται σε εργαστηριακά και τεχνολογικά μαθήματα σε ειδικά εξοπλισμένα εργαστήρια της σχολής στη συνηθισμένη τάξη (23 διδακτικές περιόδους) και τις υπόλοιπες

12 διδακτικές περιόδους στηρίζονται από καθηγητές κάθε ειδικότητας, στα πιο κάτω μαθήματα:

Γ. Πρόγραμμα Ένταξης Παιδιών με Πρόβλημα Ακοής στη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Εκπαίδευση

Το πρόγραμμα ένταξης παιδιών με πρόβλημα ακοής λειτουργεί παγκύπρια σε σχολεία της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, εφαρμόζονται οι πιο κάτω μορφές ένταξης:

1. φοίτηση στη γενική τάξη χωρίς στήριξη,
2. φοίτηση στη γενική τάξη και στήριξη σε ειδική αίθουσα, κυρίως, στα εξεταζόμενα μαθήματα
3. φοίτηση σε Ειδικό Τμήμα (Μονάδα).

Όσον αφορά στις Μονάδες, λειτουργεί μια στην Επαρχία Λευκωσίας. Εκεί όπου χρειάζεται δίνεται η δυνατότητα εξυπηρέτησης των παιδιών από Εκπαιδευτικούς Διερμηνείς της Κυπριακής Νοηματικής Γλώσσας.

Επιπρόσθετα, έχει παραχθεί ενημερωτικό υλικό, που είναι στη διάθεση όλων των διδασκόντων. Ειδικότερα, έχουν εκδοθεί «Προσαρμοσμένα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και Καρτέλες εργασίας για Παιδιά με πρόβλημα ακοής» για τις τάξεις του Γυμνασίου. Στην ιστοσελίδα του Υ.Π.Π. είναι διαθέσιμος προς όλους τους εκπαιδευτικούς οδηγός (60 σελίδες), που εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πατρών με τίτλο «Η ένταξη και η συμμετοχή των κωφών/βαρήκων μαθητών σε σχολεία με ακούοντες μαθητές».

Παράλληλα, έχουν αποσταλεί οι τέσσερις βιντεοταινίες που παρήγαγε ο Σύνδεσμος Γονέων Παιδιών με Απώλεια Ακοής που ασχολούνται με θέματα της ακουστικής απώλειας των παιδιών.

Δ. Πρόγραμμα Παιδιών με Προβλήματα Όρασης

Το πρόγραμμα ένταξης παιδιών με πρόβλημα όρασης λειτουργεί σήμερα παγκύπρια σχολεία της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Για τον καταρτισμό του ατομικού προγράμματος των παιδιών με προβλήματα όρασης το Γραφείο Ειδικής Αγωγής Μέσης Εκπαίδευσης συνεργάζεται με τη Σχολή Τυφλών. Η ένταξη των παιδιών αυτών γίνεται όπως και η ένταξη των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Το πρόγραμμα παρακολουθείται και από τους συνδεδετικούς λειτουργούς της Μ.Ε.

Ε. Κατ' οίκον Εκπαίδευση

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σύμφωνα με τον Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νομό του 1999 (ΙΙ.3.2) «Στα παιδιά με ειδικές ανάγκες της δημοτικής και της μέσης εκπαίδευσης που για λόγους υγείας δεν μπορούν για μακρύ χρονικό διάστημα να παρακολουθούν το κανονικό πρόγραμμα μαθημάτων στο σχολείο δυνατό να εξασφαλίζεται εκπαίδευση με άλλο τρόπο. Η παρακολούθηση μαθημάτων εκτός του σχολείου θεωρείται μέρος του κανονικού προγράμματος μαθημάτων στις κανονικές τάξεις που είναι εγγεγραμμένα τα παιδιά».

- **Η κατ' οίκον εκπαίδευση προσφέρεται** σε μαθητές με προβλήματα υγείας, μετά από αίτημα του γονιού ή του Διευθυντή του σχολείου στο οποίο φοιτά ο μαθητής. Το αίτημα αυτό, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από ιατρικά πιστοποιητικά και βεβαιώσεις, κατατίθεται στην Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης η οποία αξιολογεί την περίπτωση και εισηγείται το ατομικό πρόγραμμα του παιδιού.
- **Η κατ' οίκον εκπαίδευση περιλαμβάνει** συνήθως τα εξεταζόμενα μαθήματα, εκτός εάν η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης αποφασίσει την εκπαίδευση του μαθητή σε κάποια άλλα μαθήματα αναγκαία για την κάλυψη συναισθηματικών αναγκών.
- Ο χώρος και χρόνος διεξαγωγής των μαθημάτων καθορίζεται σε συνεργασία με τους γονείς και μπορεί να είναι είτε ο χώρος νοσηλείας του παιδιού, είτε το σπίτι κατά τις απογευματινές ή και πρωινές ώρες.

ΣΤ. Πρόγραμμα Αλφαριθμητισμού στη Μέση Εκπαίδευση

Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε έκταση πρόγραμμα στη Μέση Εκπαίδευση, το οποίο ξεκίνησε σε πειραματική βάση το 1989-1990 σε δύο Γυμνάσια της Λεμεσού. Την Επιστημονική ευθύνη του προγράμματος έχει η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και τη Διοικητική ευθύνη έχει η Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στοχεύοντας στην αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και την πρόληψη του σχολικού και συνακόλουθα του κοινωνικού αποκλεισμού λειτουργεί, μεταξύ των άλλων μέτρων που εφαρμόζει, Πρόγραμμα Λειτουργικού Αλφαριθμητισμού ενσωματωμένο στο γενικό σχολικό πρόγραμμα. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία και την ποιοτική βελτίωση του πιο πάνω Προγράμματος υπενθυμίζουμε και

αποσαφηνίζουμε τα πιο κάτω:

Γενικοί σκοποί του Προγράμματος Αλφαριθμητισμού:

- Η διασφάλιση του θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος στην εκπαίδευση των λειτουργικά αναλφάβητων μαθητών.
- Η πρόληψη του σχολικού και συνακόλουθα κοινωνικού αποκλεισμού με όλες τις αρνητικές για το άτομο και την κοινωνία συνέπειες: περιθωριοποίηση, παραβατικότητα, αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές, χρήση και κατάχρηση ουσιών, προβλήματα ψυχικής και σωματικής υγείας.

Παιδαγωγικοί στόχοι:

- Η καλλιέργεια και η ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων γραφής, ανάγνωσης, αριθμητικής.
- Η κατανόηση κειμένου.
- Η διευκόλυνση και ανάπτυξη ικανότητας για προσωπική έκφραση, κρίση, δημιουργικότητα, συζήτηση και επικοινωνία.
- Η ενίσχυση της αυτοεικόνας και η συναισθηματική στήριξη του μαθητή.
- Η διευκόλυνση και ανάπτυξη ικανότητας προσαρμογής στο σχολικό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.